

ಫೋನು ಬಂದಿತ್ತು. ಆಕೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಅಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಜೊತೆ ಬಂದು ಇರ್ತಾಳಂತೆ..’ ಎಂದ. ರತ್ನ ಸಮಾಧಾನದ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ದಬ್ಬಿದಳು.

‘ಸದ್ಯ.. ಆಕೆ ಈಗಾದ್ರೂ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಬರುವ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದಳಲ್ಲ, ನಾನು ಯಾವಾಗಿಂದ ಆಕೆಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಇದೀನಿ. ನನ್ನ ಮಾತೇ ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ.. ಆ ಕಷ್ಟ ಸಹಿಸಿ ಎಷ್ಟು ದಿನಾ ಅಂತ ಅಲ್ಲಿರ್ತಾಳೆ..?’ ಎಲ್ಲರೂ ಜೊತೆಗೆ ಇದ್ದಾಗ ಸುದ್ದಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಜಂಪಿಯನಿಗೆ ಕುತೂಹಲ ಮೂಡಿ, ‘ಯಾರು ಇಲ್ಲಿ ಬರೋದು..?’

‘ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕ ತಂಗೀರಿ.. ಜಂಪಣ.. ಲಗ್ನ ಮಾಡಿ ಮಗು ಹಡೆಯೋ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಗಂಡ ಸೈಕಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಬರೋವಾಗ ಕಾರು ಹೊಡೆದು ಸತ್ತು ಬಿಟ್ಟಿರೀ.. ಊರಿನಲ್ಲೇ.. ಆಮೇಲೆ ಇವ್ವು ಅತ್ತೆ ಮಾವ.. ಇವ್ವು ಕಾಲುಗುಣ ಸರಿ ಇಲ್ಲಾಂತ ಇಕೆನ ಮನೆ ಆಳಿಗಿಂತ ಕಡೇದಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು..

ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಸಹಿತ ಸರಿ ಹಾಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.. ನಮ್ಮ ಕಮಲಿ ಪಾಪದ ಹುಡುಗಿ.. ನಮಗೂ ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮ ಇಲ್ಲ.. ಇಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಹಂಗಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕಬೇಕಂತ ಏನೇ ನೋವಿದ್ದರೂ ಹಲ್ಲು ಕಚ್ಚಿ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲೇ ಬಾಳಿ ಮಾಡಿದಳು.. ನಾನು ಕರೆದರೂ ಬರುವ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ.. ಈಗ ಏನಾಯಿತೋ..ಅವ್ವಿಗೆ ಹಿರಿಯಕ್ಕ ನಾನು ಅಂದರೆ ಭಾಳ ಪ್ರೀತಿ. ನನ್ನ ಸೊಂಟದಲ್ಲೇ ಬೆಳೆದವ್ವು, ಅವ್ವು..

ನನ್ನ ತಾಯಿ ಥರ ಕಾಣ್ತಿದ್ದು.. ನಾನೇ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಮಾಡಿದ ಸಂಬಂಧ.. ಹೀಗಾಯ್ತು ಅಂತ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಭಾಳ ಚಿಂತೆ ಕಾಡ್ತಿದ್ದು.. ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಇರಲು ನಿಮ್ಮ ಅಚ್ಚಂತರ ಇಲ್ಲ ತಾನೇ..?’ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಅನ್ವಯಿಸಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು ರತ್ನ.

ಶಿವಣ್ಣ ನಿರಾಳವಾಗಿ, ‘ಅಯ್ಯೋ.. ನಾವೇ ಧಾರೆ ಎರೆದು ಕೊಟ್ಟ ಮಗು ಅದು.. ಅವ್ವು ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಸಹಾಯ ಮಾಡೋದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ. ಮದ್ದೆ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟ ತಕ್ಷಣ ಎಲ್ಲಾ ಮುಗಿದು ಹೋಗುತ್ತಾ..?’

ಜಂಪಿಯ ಕೂಡಾ ಅದನ್ನೇ ಪುನರುಚ್ಚರಿಸಿದ, ‘ಹೌದು ರತ್ನಕ್ಕ.. ನಿಮ್ಮನೆ ಮಗು ನಿಮ್ಮನೆಗೆ ಬಂದ್ರೆ ನಮ್ಮನ್ನೇಕೆ ಕೇಳಬೇಕು..?’ ರತ್ನ ಎಲ್ಲರ ಸಮ್ಮತಿ ದೊರೆತಾಗ ನಿರಾಳವಾದಳು. ಮಗನನ್ನದ್ದೇಶಿಸಿ, ‘ಯಾವಾಗ ಬರ್ತಾಳಂತೆ ಕಮಲಿ..?’

‘ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವ್ವ.. ಬಂದರೆ ನಾ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರ್ಕೊಂಡು ಬರ್ತೀನಿ.. ನೀವು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಉಳ್ಳೊಂದಿರೋ ಅಂತ ಹೇಳಿದೀನಿ.. ಚಿಕ್ಕವ್ವಗೆ..’

ಕತ್ತಲಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಎಲ್ಲರೂ ಮನೆ ಹೊರಗಿನ ಜಗುಲಿಯಲ್ಲಿ ಲಾಂದ್ರ ಬೆಳಗಿಸಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇವರ ಉತ್ತವದ ಮೆರವಣಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಆರತಿ ಬೆಳಗಿ ಇಟ್ಟಂತೆ ಆ ಎಂಟು ಮನೆಗಳ ಒಳಗೂ, ಹೊರಗೂ ಬೆಳಕು ಹರಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದವರ ಸೌಹಾರ್ದತೆಯನ್ನೂ ಆ ಬೆಳಕು ಎಲ್ಲರ ಮನಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಿಸಿತ್ತು.

ರತ್ನ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಇತರೆ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹಣ್ಣು ಹಿಡಿದು ತಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿಸಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪೇರಲೆ, ಹಲಸು, ನೇರಳೆ, ಕಾಡು ಮಾವು, ಗೇರು ಸಿಕ್ಕಿದ

ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ...

ಕಾಯಕನಾಥನ ಮನಸ್ಸು ಬೇಗುದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುತ್ತದೆ. ಆತ ಕುಮುದಿನಿಯ ಮಡಲನ್ನು ಆತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಲೌಕಿಕ ಜಗತ್ತೇ ಬೇಡವೆಂದವನಿಗೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವುದೇ ಸುಖವೆನಿಸ ತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಮನೆ ಕಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಜಂಪಯ್ಯ ಹಣ್ಣು ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆದು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳಿಯ ಶಿವಯ್ಯನನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಸಲಹೆ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿಗಾಗಿ ಜಂಪಯ್ಯ, ಶಿವಯ್ಯ, ಆತನ ಪತ್ನಿ ರತ್ನ ಮತ್ತು ಕಾಯಕನಾಥ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ತೊಟ್ಟ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಆದ ಬಳಿಕ ಮಳೆಗಾಲ ಬರುತ್ತದೆ. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕೊಳೆರೋಗ ಬಂದರೆ ಹೊಟ್ಟಿಗೆ ಏನು ಗತಿ ಎಂಬ ಆತಂಕ ಕಾಡತೊಡಗುತ್ತದೆ.

ಹಣ್ಣುಗಳು, ಬೆಳೆಸಿದ ತರಕಾರಿ ಕಾರಾಗದ್ದೆಗೆ ದುಡಿಯಲು ಹೋಗುವ ಗಂಡಸರ ಕೈಗೆ ಮಾರಲು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೇಲ್ವಾಸಿನ ಆ ಸಂಪಾದನೆ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಖರ್ಚಿಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಮುಂದಿನ ಭಾನುವಾರ ಕಮಲಿ ಮತ್ತು ಅವಳ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ಮಗ ಪಾಂಡುರಂಗನನ್ನು ವೀರಭದ್ರ ಅಜ್ಜರಕಾಡಿಗೆ ಕರೆತಂದ.

ಕಮಲಿಗೆ ಹೆಚ್ಚೇನೂ ವಯಸ್ಸಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಆತುರಗೆಟ್ಟು ಒಳ್ಳೇ ಸಂಬಂಧ ಬಂದಿತೆಂದು ಶಿವಯ್ಯ ಮತ್ತು ರತ್ನರೇ ಧಾರೆ ಎರೆದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಕಮಲಿಯ ದುರದೃಷ್ಟಕ್ಕೆ ಅವಳ ಗಂಡ ಅಪಘಾತದಲ್ಲಿ ತೀರಿಕೊಂಡಾಗ ಮಾತ್ರ ಕಮಲಿಯ ಬದುಕು ದುಸ್ಸರವಾಯಿತು. ಪತಿಯೇ ಇಲ್ಲದ ಬಳಿಕ ಕಮಲಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಗೌರವ ದೊರೆಯುವ ಮಾತೆಲ್ಲಿ.? ಅದೂ ಅಶಿಕ್ಷಿತ ಅನಾಗರಿಕ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಗೌರವ ಇರಲಿ, ಮಾನವೀಯತೆಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯೂ ಕ್ಷೀಣವಾಯಿತು. ಉಸಿರುಗಟ್ಟುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಮಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಬದುಕುವ ಯತ್ನ ನಡೆಸಿ ಕಡೆಗೆ ಸೋತು, ಅಕ್ಕನ ಮಡಲು ಅರಸಿ ಬಂದಿದ್ದಳು. ಬಂದವಳೇ ಅಕ್ಕನ ಮುಖ ನೋಡುತ್ತಲೂ ದುಃಖ ಉಮ್ಮಳಿಸಿ ಬಂದು ಹೃದಯ ಬಿರಿದು ಬರುವಂತೆ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಅಕ್ಕನ ಮಡಿಲಲ್ಲ ಮುಖವಿಟ್ಟು ಜೋರಾಗಿ ಅತ್ತಳು. ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲಾರದ ಅವಳ ಆಂತರ್ಯವನ್ನು, ಅವಳ ಅಳು, ದೀನತೆ ಕಮಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಪರಿಷ್ಕಿತಿಯನ್ನು ಸಾರಿ ಹೇಳುವಂತಿತ್ತು.

‘ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಕೋ ಕಮಲಿ.. ಅಗಿದ್ದು ಆಗಿ ಹೋಯಿತು.. ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಜೊತೆ ಬಂದಿಯಿಲ್ಲಾ..’

‘ನನ್ನ ಗಂಡನ ಆಸ್ತಿ ನಾನು ಕೇಳಿ ಅಂತ ನನಗೆ ಕಿರುಕುಳ ಕೊಟ್ಟು ಓಡಿಸಿದ್ಯಕ್ಕಾ..’ ನಾ ಹೇಳಿದೆ, ‘ನನ್ನ ಯಾವ ರೊಕ್ಕ, ಪಾಲು ಏನೂ ಬೇಡಾ.. ಇಲ್ಲೇ ಉಳಿತೀನಿ.. ಅಂತ.. ಕೇಳಲೇ ಇಲ್ಲ..’

‘ಅವನೇ ಇಲ್ಲ ಅಂದ್ರೇಲೆ.. ಅವರ ಆಸ್ತಿ ಯಾಕೆ ಹೇಳು..?’

‘ಹಾಗ್ಯಾಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದೆ ನೀನು.. ಪೋಲಿಸ್’

ಕಂಪ್ಲೇಂಟು ಕೊಟ್ಟು ಒಳಗೆ ಹಾಕಿಸಬೇಕಿತ್ತು.. ನಿನ್ನ ಗಂಡ ಹೋದ್ರೆ.. ಅವನಿಗೆ ಈ ಮಗ ಇಲ್ಲೇನು..? ಆ ಪಾಲು ಬರಲೇ ಬೇಕು..’ ಶಿವಯ್ಯ ದನಿ ಏರಿಸಿ ನುಡಿದಾಗ ರತ್ನ ಕಣ್ಣಲ್ಲೇ ಸುಮ್ಮನಿರುವಂತೆ ಸಂಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದಳು.

‘ಈಗ ಹೋಗಿ ಕೈ ಕಾಲು ಮುಖ ತೊಳ್ಳೋ.. ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಕೋ.. ಬಾರೋ ಪಾಂಡುರಂಗ.. ನಮ್ಮಪ್ಪಾ.. ಇಷ್ಟೊಂದು ಬಡಕಲಾಗಿದ್ದೀಯಲ್ಲೋ..’ ರತ್ನ ತಂಗಿಯ ಮಗುವನ್ನು ಸೊಂಟಕ್ಕೆರಿಸಿಕೊಂಡಳು.

ಉಪಾಹಾರವೆಲ್ಲ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಕಮಲಿ ತುಸು ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಪ್ರೀತಿಯ ಮಡಲು ದೊರೆತಾಗ ಮನಸ್ಸಿನ ಬೇಗುದಿ ಶಮನಗೊಂಡಿತ್ತು. ರತ್ನ ಕುಳಿತು, ಅಜ್ಜರಕಾಡಿಗೆ ಬಂದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಬೇಕಾದ ರೀತಿ ವಿವರಿಸಿದಳು.

‘ಕಾರಾಗದ್ದೆ ಥರ ಇಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲತೆಗಳು ಕಮ್ಮಿ.. ಕರಂಟ್ ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ.. ಪಾಂಡುರಂಗ ಇಲ್ಲಿಯ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳತಾನಾ..?’

‘ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಕಷ್ಟ ಆಗಬಹುದು.. ಆಮೇಲೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳತಾನೆ.. ಹಂಗಿನ ಅರಮನೆಗಿಂತ ಇಂಗಡದ ಗುಡಿ ಲೇಸು..’ ಕಮಲಿಗೆ ಆಗಲೇ ವೈರಾಗ್ಯ ಬಂದಂತಿತ್ತು.

‘ಈ ಮಗು ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದಿದ್ದೆ.. ಎಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿ ಬಹುದಿತ್ತು ಅಕ್ಕಾ.. ಇವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗೋ ಶಕ್ತಿ ನನಗಿಲ್ಲ..’ ಕಮಲಿ ಕಣ್ಣೀರಿಟ್ಟಳು.

‘ಎಂಥ ಮಾತೇ ಕಮಲಿ..? ನಿನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ನಾವೆಲ್ಲ ಸತ್ತು ಹೋಗಿದೀವೆನು..? ಇನ್ನು ಅಂಥ ಯೋಚನೆ ಬಿಡು.. ಅಲ್ಲಿನ ಮನೆ ನೀನು ಯಾವತ್ತೋ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದರೆ.. ಅಷ್ಟು ಅನುಭವಿಸುವ ಅಗತ್ಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ನೋಡು.. ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು.. ಅಲ್ಲಿದ್ದನ್ನು ನೆನೆಸಿ ಕೊರಗಬೇಡಾ.. ಆ ದಿನ ಕಳೆದವು..’ ರತ್ನ ಕಮಲಿಯನ್ನು ಸಂತ್ವೇಸಿಸಿದಳು.

ರತ್ನವನ್ನ ಊಹೆಯಂತೆ ಕತ್ತಲಾಗುತ್ತಲೇ ಅಲ್ಲಿನ ಪಕ್ಷಿ, ಕೀಟಗಳು ಹೊರಡಿಸುವ ವಿಚಿತ್ರ ಸದ್ದಿಗೆ ಪಾಂಡುರಂಗ ಹೆದರಿದ. ಹೊರಗಿನ ಅಂಧಕಾರಕ್ಕೆ, ಬದಲಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ಜಾಗ ಅವನನ್ನು